

УДК 82-94(512.161:161.2).

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-242X.2025.31.15>Олена КРОНИНА, магістр
ORCID ID: 0009-0007-0953-1210
e-mail: eekronina@gmail.com

Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, Київ, Україна

ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ПОЕЗІЇ З "ДИВАНУ" ЮНУСА ЕМРЕ

Представлено перший український переклад поезій Юнуса Емре, здійснений на основі оригінальних текстів, які були написані автором у ХХ ст. Матеріалом для перекладу стали поетичні твори головного зібрання його поетичних творів – "Дивану". Значення перекладу полягає у змозі для українського читача ознайомитися не лише з уявленнями про східну культуру, поширеними в староанатолійській турецькій мові, а й з відповідними релігійно-філософськими традиціями суфізму. Обрані нами вірші повною мірою розкривають одну з основних ідей суфізму, яка включає в себе не лише любов до Бога, а й всеосяжне злиття з божественною сутністю, де немає місця для мирського егоїзму та особистого "я". Основним художнім засобом автора є численні метафори, що перегукуються з історичним контекстом ХІІ ст. Усі твори починаються із філософської ідеї, яка отримує свій розвиток у наступних строфах. Показово, що остання строфа – це завжди особиста філософія автора, яка водночас є своєрідним повчанням читачеві, віддзеркалюючи цінності суфізму. Це свідчить про ідіостиль автора, який тісно переплітається з релігійними переконаннями. Нижче подано тексти оригіналів і їхній переклад-інтерпретацію українською мовою. Значну увагу приділено дотриманню рими та основної ідеї творів, адаптації віршів для кращого розуміння українським читачем.

Ключові слова: Юнус Емре, суфізм, філософія, східна культура, староанатолійська турецька мова, метафори, релігійні традиції.

Передмова

Вивчення особливостей ідіостилу засновника турецької літератури Юнуса Емре на основні головного зібрання його поетичних творів – "Дивану", з увагою на особливості поетичного синтаксису, привертало й продовжують привертати увагу тюркологів в усьому світі. Ім'я Юнуса Емре міцно усталене в турецькій літературі та духовній спадщині західноогузьких тюркських народів ХІІІ–ХІV ст. Він є одним з найвидатніших поетів тасаввуфу, а його поезії досі зберігають актуальність і свій вплив на сучасну турецьку культуру. Його поезії охоплюють надзвичайно широке коло тем, від філософських роздумів до духовних шукань і прагнення бути єдністю з Богом.

Юнус Емре зростав і формувався як поет і мислитель у часи монгольського вторгнення, яке залишило глибокий слід у його свідомості та вплинуло на його поетичну творчість, яка відтак стала віддзеркаленням не лише особистих релігійних переживань, але й ширших процесів, що відбувалися у суспільстві. Вірші Юнуса Емре сповнені простотою і вражаючою глибиною, написані зрозумілою усім верствам мовою, що разом з тим становить одну з головних перешкод для перекладача – зберегти простоту викладу та передати метафоричну глибину думок поета.

Наукова традиція досліджень мови та поезики Юнуса Емре має глибокі корені та продовжує розвиватися завдяки внескам численних дослідників. Вивчення творчості Юнуса Емре розпочалося за часів Османської імперії, але найбільш активний період досліджень припадає на ХХ і ХХІ ст. Ахмед Расім став одним з перших дослідників, які звернули увагу на стилістичні особливості використання простих речень для передачі складних філософських концептів ("Yunus Emre'nin Şiirlerinde Dil ve Üslup Özellikleri") (Rasim, 1982, pp. 45–46). Мехмед Фуад Кюпрюлю значну частину основної своєї праці "Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar" ("Перші суфії в турецькій літературі") приділяє саме розумінню ранніх суфійських впливів у турецькій літературі, зазначаючи, зокрема, що "...Юнус Емре не тільки започаткував нову еру в турецькій поезії, але й заклавав підвалини розвитку турецької літературної мови... У творчості Юнуса Емре можна побачити впливи як ісламської, так і доісламської культури... його здатність поєднувати різні культурні

паттерни створює глибокий унікальний літературний текст" (Köprülü, 1926, pp. 120–125).

Абдулькадір Інал у книзі "Yunus Emre ve Dönemi" ("Юнус Емре та його епоха") дослідив історичний і соціальний контекст формування авторського світогляду, підкреслюючи значення духовного пошуку й містичних переживань: "Юнус Емре зміг поєднати у своїх творах релігійні ідеї з народною мудрістю. Його вірші відображають глибоке розуміння людської природи... Через свої вірші він доносив до людей ідеї любові, толерантності та духовних шукань, відкриваючи нові горизонти для майбутніх поколінь поетів і мислителів" (İnal, 1981, pp. 89–92).

Мовні особливості та зокрема стилістичні прийоми "Дивану" Ю. Емре вивчає в публікації "Yunus Emre Divanı" Шюкрю Ельчин. Ельчин пише: "Юнус Емре вживає народну мову для вираження складних суфійських концепцій, уникаючи складних арабо-перських запозичень, ...використовує повторення й паралелізм, що надає віршам музичності та ритмомелодійності" (Elçin, 1969, pp. 32–35). Тахсін Язиджи ("Yunus Emre ve Tasavvuf") досліджував метафори, символи та алегорії Ю. Емре, дійшовши висновку, що той "часто використовує метафору любові як символ духовного єднання з Богом; через образи закоханого і коханої виражає свої містичні переживання. Символи природи – квіти, вода і небо, часто зустрічаються в поезіях Ю. Емре, виступаючи алегоріями божественної краси та вічності, допомагаючи читачам зрозуміти глибину його духовного досвіду" (Yazıcı, Tahsin, 1954, p. 56–59).

Літературознавчому аналізу тематики Ю. Емре приділяє увагу Таліп Кючюкджан ("Yunus Emre: Hayatı, Eserleri ve Tesirleri", "Юнус Емре: Життя, Твори і Впливи"), який насамперед виділяє теми любові до Бога, духовних шукань, моральних цінностей та людських чеснот (Küçükcan, 1990, pp. 102–106). Абдульбакі Гольпинарлі ("Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi", "Історія суфізму і тарикатів") вивчав спадкоємність містичної традиції, у яку ставив Ю. Емре, а також його предтеч і наступників: "Юнус Емре був під впливом Мевляни Джалаледдіна Румі, Ахмеда Сєві, проте створив власний унікальний стиль, який мав значний вплив на подальший розвиток турецької поезії, закладаючи основи нових літературних форм і жанрів, що

зробило його однією з ключових фігур в історії турецької літератури" (Gölpınarlı, 1953, pp. 210–215).

Г. Іналджик у своїй роботі "The Ottoman Empire: The Classical Age 1300–1600" ("Османська імперія: класична доба 1300–1600"), ретельно проаналізувавши соціальний контекст XIII–XIV ст., який був часом великих змін і трансформацій, становлення та консолідації Османської імперії, зазначає, що він значно вплинув на розвиток османської культури та літератури, зокрема на Юнуса Емре (İnalcık, 1973, pp. 67–70). Новозавойовані території та народи входили в культурний дискурс імперії, що сприяло культурному обміну та збагаченню літературної традиції.

Психолінгвістичну особистість поета ставить метою дослідження Зекерія Кітапчі ("Yunus Emre'nin Psikolojik Portresi", "Психологічний портрет Юнуса Емре"): "Поезія Юнуса Емре є відображенням його психологічного стану. Вона розкриває його емоції, переживання і духовні пошуки, роблячи його твори надзвичайно особистими і глибокими" (Kıtarıcı, 1995, pp. 77–80).

У сучасному літературознавстві активне вивчення стилю Ю. Емре триває: з'являються нові монографії, статті та дисертаційні дослідження, конференції та симпозіуми, присвячені великому турецькому поетові. Це порівняльні дослідження, які провели Сеїд Ахмед Арвасі ("Yunus Emre ve Rumi: Mukayeseli Bir İnceleme", "Юнус Емре та Румі: порівняльне дослідження") (Arvasi, 1992, pp. 45–48), критичні видання перекладів та адаптацій з

увагою на загальносвітовий літературний контекст Вільяма Шепарда ("Translating Yunus Emre: Challenges and Approaches", "Переклад Юнуса Емре: виклики та підходи") (Shepard, 2001, pp. 120–124) тощо. Отже, наукова традиція досліджень мови та поезики Юнуса Емре є багатокультурною, багатогранною, вона продовжує динамічно розвиватися.

Поетичний синтаксис Юнуса Емре характеризується використанням нестандартних синтаксичних конструкцій та оригінальних мовних засобів. Він вмів поєднувати відмінні граматичні структури з метою створити притаманну лише йому ритміку й виразити мелодійність своїх віршів. Емоційну напругу та глибокий внутрішній світ автора можна відчувати завдяки його барвистим образам та виразності стилю, що на довгі століття стали взірцем для наслідування численним наступникам і породили цілу плеяду епігонів. Стиль мовлення, поезика Юнуса Емре залишили глибокий слід не лише в турецькій, але і в решті тюркських літератур, що можна простежити у творчості, зокрема й кримськотатарських поетів і мислителів, які черпали натхнення з "Дивану" Юнуса Емре. Його спадщина продовжує жити і сьогодні, знаходячи відгук у сучасному культурному та суспільно-політичному дискурсі. Юнус Емре став репрезентативним символом духовного пошуку та етнічного самовираження в турецькій культурі, отож його спадщина залишається жити серед народів світу й нині.

"Любов"

Даруй мені божественну любов,
Підвладну забуттям обдарувати,
Щоб егоїзму позбавляла – віднайти
Не мала на меті мотивувати.
Хай втрачу сам себе, на мить
Наповни божеством, за це молюся.
Вбивай мене у світі цьому, що ж,
Щоб не померти – волі покорюся.
Нехай живу на самоті,
Нехай забуду все, що знав і знатиму,
Бо виключно Тобі, до безкінечності
Присвячую свій трепет, про це дбатиму.
Тільки дозвіл – і я Твоє полум'я,
Благе слово – в мить пісню стану.
Твоєї волі природним продовженням –
За сенс життя власного маю.
І я згоден на будь-яку кару:
Вбий мене, покажи як не слід.
Хай життя моє – жертва за ману,
За любові короткий візит.
Проблем усіх рішення в неї.
Помреши, як не зможеш знайти.
Як каже Юнус: "Боже милий,
Не дай без кохання біди.

"Як мався комусь ти серце розбити"

Як мався комусь ти серце розбити
Молитва твоя – вже не намаз.
Най 72 нації спробують змити,
Кров, що омила всю душу за раз.
Як станеш, навпроти, серця ті цілити,
Як праведний шлях обираєш щораз,
Одне добре діло – не мало зробити,
Воно є початком життя без образ.
Праведний шлях, що буває тернистим,
Побачать лиш очі, що прагнуть до істин,
Бо справжня людина тримається тих,
Хто ніколи в житті не мав намірів злих.

'İlâhî bir 'ışk vir bana'

İlâhî bir 'ışk vir bana ben benliğüm bilmeyeyin
Yavu kılayın ben beni isteyüben bulmayayın
Şöyle hayrân eyle beni bilmeyeyin dün ü günü
İsteyeyin dâim seni ayruk nakşa kalmayayın
Al gider benden benliği toldur içüme senliği
Bundayiken öldür beni varup anda ölmeyeyin
Söylerisem gelmez dile kim söge bana kim güle
Bâri yanayın derdile hâlüm dile gelmeyeyin
Uş yürüyem yana yana cigerüm gark oldu kana
'İşkun bir ok urdı câna niçe zârî kılmayayın
Ko ben yanayın tüteyin dost bahçesinde yiteyin
Bir gül olayın biteyin açılıban solmayayın
Mansûr'layın dâra benî şöyle 'iyân göster seni
Kurbân kılayın bu cânı 'ışka münkir olmayayın
'İşkdur bu derdün dermânı 'ışk yolına virdüm cânı
Miskîn Yûnus dir yâ Ganî bir dem 'ışksuz kalmayayın

'Bir kez gönül yıkdunısa'

Bir kez gönül yıkdunısa bu kıldugun namâz degül
Yitmiş iki millet dahı elin yüzün yumaz degül
Erenler gelüp geçdiler dünyâyı koyup göçdiler
Havâya agup uçdılar bular hümâdur kaz degül
Cân odur kim Hak'a ire ayak odur yola gire
Er oldur alçakda tura yüksekden bakan göz degül
Münkir ile müdde'îyi sayma buçuğa koyanı
Gît ahûra tak buları her kim (ki) 'âşık-bâz degül
Erden sana nazar ola için dışın pür nur ola
Belî kurtulmuştan ola şol kişi kim gammaz degül
Togrı yola gıtdünise er etegin tutdunısa
Bir hayır da itdünise birine bindür az degül

Праведник поглядом як обдарує,
То стане так легко і світло в душі,
І вільним ти станеш, це гарантує,
Що вихід знайдеш навіть вночі.
Якщо йдеш правдивою стежкою ти,
Як праведним слідом почав ти іти,
Хоч раз помолився за будь-кого щиро,
Одне тільки слово для когось є миром.
Юнус ці слова сплітає так мудро,
Як мед до масла він додає.
Народу ці істини взимку є хутром,
Скарб цей – коштовний, такий який є.

"Кохання є скарб на землі"

Хай почують люди у світі,
Кохання є скарб на землі.
Воно варте кожної миті,
І не має ціни взагалі.
Співчуття, водночас насолода,
Що Хамзу закидає у Каф.
Воно, Мустафо, є пригода,
Сила влада усіх держав.
Гори вмиє вже за попіл всі мали,
І розтали, як крига, серця.
Тут рабами Володарі стали,
Бо кохання не знає каяття.
Хто пустив цю стрілу нам у серце?
Хто не мав тривоги на душі?
Де емоцій ціле озерце,
Бо з коханням ми найсильніші.
Почуття, що вгамовує зливу,
Що на межі грає з вогнем,
То є страшно могутня сила,
Чи без неї ми проживем?
Розум тямить і дихати важко,
Часом змушує йти на дно.
Так, і з ним нам буває всім тяжко,
Проте важче, як не дано.
Що ж робити Юсуфу-бідасі?
З ким ділити свою біду?
Може друг розкаже, принаймні,
Те кохання було не в бреду.

"Ти кожної миті потрібна мені"

Я у полоні кохання твого,
Ти – необхідність серця мого.
Сьогодні і вчора горю у вогні,
Ти кожної миті потрібна мені.
Без тебе з грошима нічого не вдію,
З тобою я будь-якій долі радію.
Твоєму кохання не скажу я – ні,
Ти кожної миті потрібна мені.
Закохані щиро чекають розмови,
Меджнун марить Лейлою, та свідомо
Аскети шукають свій рай на землі, –
Ти кожної миті потрібна мені.
З життя як піду від чужої руки,
Як не розвіють мене навкруги,
Твій поклик почую я навіть в труні!
Ти кожної миті потрібна мені.
Небеса, небеса, хоч чарівні вони –
Там дім та кохана, що восени
Дарує любові часи затяжні,
Лише ти щомиті потрібна мені.
Звусь я Юнус і проблема прозора
Днями, ночами росте моє горе
І в кожному світі, і навіть у сні
Ти кожної миті потрібна мені.

Yûnus bu sözleri çatar sanki balı yaga katar
Halka metâ'ların satar yüki güherdüz tuz degül.

'İşitin ey yarenler kıymetli nesnedir aşk'

İşitin ey yarenler, kıymetli nesnedir aşk,
Değmelere verilmez, hürmetli nesnedir aşk.
Hem cefadır hem safa, Hamza'yı attı Kaf'a,
Aşk iledir Mustafa, devletli nesnedir aşk.
Dağa düşer kül eyler, gönüllere yol eyler,
Sultanları kul eyler, cüretli nesnedir aşk.
Kime ki aşk vurdu ok, gussa ile kaygı yok,
Feryat ile ahı çok, firkatlı nesnedir aşk.
Denizleri kaynatır, mevce gelir oynatır,
Kayaları söyletir, kuvvetli nesnedir aşk.
Akılları şaşırır, deryalara düşürür,
Nice ciğer pişirir, key odlu nesnedir aşk.
Miskin Yunus n'eylesin, derdin kime söylesin?
Varsın dostu toylasın, lezzetli nesnedir aşk.

'İşkun aldı benden beni'

'İşkun aldı benden beni
Bana seni gerek seni
Ben yanaram düni günü
Bana seni gerek seni
Ne varlığa sevinürem
Ne yokluga yirinürem
'İşkunla avınuram
Bana seni gerek seni
'İşkun 'âşıklar öldürür
'İşk denizine taldurur
Tecellîyle toldurur
Bana seni gerek seni
'İşkun zencîrini üzem
Delü olam tağa düşem
Sensin dün ü gün endîşem
Bana seni gerek seni
Eger beni öldüreler
Külüm göge savurular
Topragum anda çagura
Bana seni gerek seni
Sûfilere sohbet gerek
Ahîlere âhret gerek
Mecnûn'lara Leylâ gerek
Bana seni gerek seni

"Цей світ для нас вже є чужим"

Цей світ для нас вже є чужим,
 Усім, лишився хто – вітання.
 Молився хто за нас, тужив,
 Усім, без виключень – вітання.
 Смерть наздогнала уві сні,
 Назавжди мови зупинив гуляння,
 І все ж в хворобі ми не є одні,
 Тому – усім передаєм вітання.
 В час, коли тіло буде напоказ,
 Без коміра пошиють саван, і дихання
 Вже не наповнить груди – що ж,
 Ми все одно передаєм вітання.
 Вже душу забирає Азраїл,
 І кров у жилах стигне – покарання.
 Хто загорне в саван, щоб довго жив
 Із вдячністю промовимо вітання.
 Таким порядок є речей, закон:
 Як народився – підеш за діяння
 Молитва за життя не є лиш фон,
 Про це згадай, отримавши вітання.
 Мудрий Юнус про це розкажує щораз,
 І очі повні сліз та покаєння,
 Хто нас не знає – не тримаємо образ,
 А тим, хто знає – вдячність і вітання.

"Усе на світі трапляється вчасно"

Усе на світі трапляється вчасно.
 Всьому відведено вік та кінець.
 Душа в тілі нашому недовгочасно,
 Одного дня і її забирає творець.
 Ти не втечеш від цієї недоли,
 Хоч сім морів одним днем перетни.
 Смерть наздогонить тебе проти волі.
 Як не ховайся і як не жени.
 Вона знайде будь де того, хто
 В житті не дослухався порад.
 І навіть якщо він літер не знає,
 Одного дня вже раптом читає.
 Тоді не триматимуть руки,
 Затихнуть промови, бо мали.
 Багатства, заради яких усі муки
 Одного дня спадками стали.
 Про це все вам каже Юнус,
 Душа його в любові пірнає.
 Величні маєтки і статки, смерть
 Одного дня руїнами обертає.

"Ти є душа моя жива"

Ти є душа моя жива,
 Без тебе сну не маю.

Ne Tamu'da yir eyledüm
 Ne Uçmak'da köşk bağladum
 Senün için çok ağladum
 Bana seni gerek seni
 Cennet Cennet didükleri
 Bir ev ile bir kaç Hûrî
 İsteyene virgil anı
 Bana seni gerek seni
 Yûsuf eger hayâlünü
 Düşde göreydi bir gice
 Terk ideydi mülklerin
 Bana seni gerek seni
 Yûnus çağururlar adum
 Gün geçdükçe artar odum
 İki cihânda maksûdum
 Bana seni gerek seni

'Biz dünyâdan gider olduk'

Biz dünyâdan gider olduk kalanlara selâm olsun
 Bizüm için hayır-du'â kılanlara selâm olsun
 Ecel büke bilümüzü söyletmeye dilümüzü
 Hasta iken hâlümüzü soranlara selâm olsun
 Tenüm ortaya açıla yakasız gönlek biçile
 Bizi bir arı vechile yuyanlara selâm olsun
 'Azrâîl alır cânumuz kurur tamarda kanumuz
 Yayıcagız kefenümüz saranlara selâm olsun
 Gider olduk dostumuza iremedük kasdumuza
 Namâz için üstümüze duranlara selâm olsun
 Sözdür söylenür araya kimse döymez bu yaraya
 İltûp bizi makbereye koyanlara selâm olsun
 Bunda hep gelenler gider hergiz gelmez yola gider
 Bizüm hâlümüzden haber soranlara selâm olsun
 'Âşık oldur Hakk'ı seve Hak derdine kıla devâ
 Bizüm için hayır-du'â kılanlara selâm olsun
 Miskîn Yûnus söyler sözi kan yaşıla toldı gözi
 Bilmeyen ne bilsün bizi bilenlere selâm olsun

'Vaktinize hazır olun'

Vaktinize hazır olun,
 Ecel varır gelir Birgün
 Emanettir kuşa canın
 Sahib vardır alır birgün
 Nice bin kerre kaçarsın
 yedi deryalar geçersin
 pervaz vuruban kaçarsın
 Ecel seni bulur birgün iş bu meclie gelmeyen
 anıp nasihat almayan
 eliften bayı bilmeyen
 okur kişi olur birgün tutmaz olur tutan eller
 çürür şu söyleyen diller
 sevip kazandığın mallar varislere kalır birgün
 Yunus sözün bunu söyler aşkın Deryasını boylar
 Şu yüce köşkler saraylar
 Viran olur kalır Birgün!

'Sensin benüm cânım cânı'

Sensin benüm cânım cânı sensüz karârım yok durur
 Uçmak'da sen olmazısan va'llâh nazarım yok durur

Якщо Ти поруч – я в раю,
 Як ні – себе караю.
 Куди не гляну – всюди Ти,
 Слова усі про тебе.
 Є в цьому вищої мети
 Здобуток мій та неба.
 Коли не поряд – у думках,
 Завжди зі мною в серці.
 Релігія моя Ти, крах
 Як не відкриєш дверцю.
 Про себе я давно забув,
 Я слідом за Тобою.
 В якому б стані я не був,
 Тобі усе дозволю.
 Якщо мені померти слід,
 Ти повідом – корюся.
 Мене чекає кращий світ,
 Тобі я уклонюся.
 Яскраве сонце Ти вночі,
 Бо небеса – омана.
 До раю шлях, то складнощі.
 Хоч перспектива ждана.
 Юнус закоханий Твій раб,
 І це не таємниця.
 Без тебе все життя є трап,
 І швидко закінчиться.

"Знання – не лише є вченням"

Знання – не лише є вченням,
 Знанням є себе пізнати.
 Як не пізнаєш, даремно
 То нащо тоді читати?
 А сенсом того читання –
 Є Бога в собі відчути.
 Як не збагнеш натхнення,
 То як у прірву пірнути.
 Не кажи, що пізнав ти усього,
 Що молився занадто – не варто.
 В цьому цінність життя людського,
 І немає тут місця жартам.
 Чотирьох сенс книжок в кожній з літер,
 Як складав ти їх лиш у слова,
 Що за читання то – просто вітер,
 Речень музика звукова.
 Двадцять дев'ять складів – все по колу,
 Маш сенс на меті ти знайти,
 Все здається доволі знайомим,
 Але значення не зберегти.
 Юнус мовить: учителю, краще б
 Замість тисячі хадж на землі,
 Досконалу одну тільки спадщину,
 В людства серцях навек зберегти.

"Тримати гнів на душі – не для нас"

Тримати гнів на душі – не для нас,
 І ворог нам стане другом.
 Куди б не завело життя повсякчас,
 Родини ми всі є ланцюгом.
 Ім'я нам – смиренності час,
 Ненависть – є ворог безсилий,
 Тримати гнів на душі – не для нас,
 Бо світ наш для всіх є єдиний.
 Земля наша рай, що доступний усім,
 І правда свята – то є друг.
 До неї звернися, передусім,
 І світло побачиш навкруг.
 Спокусливий він та жорстокий до тих,

Baksam seni görür gözüm söylerisem sensin sözüm
 Seni gözetmekden dahı yigrek şikârum yok durur
 Söylerisem dilümdesin ger tek tursam gönlümdesin
 Gönlüm gözüm seni sever ayruk nigârum yok durur
 Çün ben beni unutmuşam şöyle ki sana gitmişem
 Ne kâlde ne hâldeyisem bir dem karârum yok durur
 Eger beni Cercîs'leyin yitmiş kez öldürürisen
 Dönem girü sana varam zîrâ ki 'ârum yok durur
 Seni gördüm güneş gibi Cennet bana zindân gibi
 Cennet'üne zâhidün ko Uçmak'da arzûm yok durur
 Yûnus dahı 'âşık sana göster dîdârını ana
 Yârüm dahı sensin benüm ayruk dîdârum yok durur

'İlim ilim bilmektir'

İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir,
 Sen kendini bilmezsin, ya nice okumaktır?
 Okumaktan mana ne, kişi Hakkı bilmektir,
 Çün okudun bilmezsin, ha bir kuru emektir.
 Okudum bildim deme, çok taat kıldım deme,
 Eri hak bilmez isen, abes yere yelmektir.
 Dört kitabın manası bellidir bir elifte,
 Sen elifi bilmezsin, bu nice okumaktır?
 Yiğirmi dokuz hece, okursun uçtan uca,
 Sen elif dersin hoca, manası ne demektir?
 Yunus der ki: Ey hoca, gerekse var bin Hacca,
 Hepisinden iyice, bir gönüle girmektir.

'Biz kimseye kin tutmayız'

Biz kimseye kin tutmayız
 Ağyar dahi dosttur bize
 Kanda ıssızlık var ise
 Mahalle vü şardır bize
 Adımız miskindir bizim
 Düşmanımız kindir bizim
 Biz kimseye kin tutmayız
 Kamu âlem birdir bize
 Vatan bize cennetdürür
 Yoldaşımız Kak'dürür
 Hak'tan yana yönelicek
 Başka yollar dardır bize
 Dünya bir avrattır karı

Хто відверто дає слабину.
 Істин триматись – то шлях не для всіх,
 В оману бодай зазирну.
 Світ гріхом є для душ мудреців
 І відкритою книгою дурням.
 Чи попри все вистачить сил,
 Щоб не злитися марно з цим брудом?
 Юнус мовить: ми молимося Богу,
 Щоб бути в полоні його,
 Пізнати наскільки надовго
 Обіцянки збережемо.

Yoldan iltir niceleri
 Sürün gitsin öyleleri
 Onu sevmek ardır bize
 Dünya haramdır haslara
 Helal olmuş nekeslere
 Biz dünyayı dost tutmayız
 Ol dünya murdardır bize
 Yunus eydür Allah deriz
 Allah ile kapılmışız
 Dergâhına yüz tutuban
 Hemen bir ikrardır bize

Джерела фінансування. Це дослідження не отримало жодного гранту від фінансової установи в державному, комерційному або некомерційному секторах.

References

- Arvasi, S. A. (1992). *Yunus Emre ve Rumi: Mukayeseli bir inceleme*. Sebil Yayınevi.
 Elçin, Ş. (1969). *Yunus Emre Divanı*. Milli Eğitim Basımevi.
 Emre, Y. *Divanı*.
 Gölpınarlı, A. (1953). *Tasavvuf ve tarikatlar tarihi*. Remzi Kitabevi.
 İnal, A. (1981). *Yunus Emre ve dönemi*. Dergâh Yayınları.
 İnalçık, H. (1973). *The Ottoman Empire: The classical age 1300–1600*. Weidenfeld & Nicolson.
 Kitapçı, Z. (1995). *Yunus Emre'nin psikolojik portresi*. Timaş Yayınları.

- Köprülü, M. F. (1926). *Türk edebiyatında ilk mutasavvıflar*. Türk Tarih Kurumu.
 Küçükcan, T. (1990). *Yunus Emre: Hayatı, eserleri ve tesirleri*. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
 Rasim, A. (1982). *Yunus Emre'nin şiirlerinde dil ve üslup özellikleri*. Bilgi Yayınevi.
 Shepard, W. (2001). *Translating Yunus Emre: Challenges and approaches*. University of London Press.
 Yazıcı, T. (1954). *Yunus Emre ve tasavvuf*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
Sources
 Emre, Y. *Divanı*.

Отримано редакцією журналу / Received: 17.03.25
 Схвалено до друку / Accepted: 29.10.25

Olena KRONINA, Master of Arts
 ORCID ID: 0009-0007-0953-1210
 e-mail: eekronina@gmail.com
 V. I. Vernadsky Taurida National University, Kyiv, Ukraine

THE UKRAINIAN TRANSLATIONS OF YUNUS EMRE'S POEMS "DIVAN"

The article presents the first Ukrainian translation of Yunus Emre's poetry based on the original texts written by the author in the twelfth century. The material for the translation is the poetry of the main collection of his poetry, Divan. The significance of the translation lies in the opportunity for the Ukrainian reader to get acquainted not only with the ideas of oriental culture common in the Old Anatolian Turkish language but also with the relevant religious and philosophical traditions of Sufism. The poems we have chosen fully reveal one of the main ideas of Sufism, which includes not only love for God but also a comprehensive merger with the divine essence, where there is no place for worldly egoism and personal self. The author's main artistic device is numerous metaphors that echo the historical context of the twelfth century. All the works begin with a philosophical idea that is developed in the following stanzas. It is noteworthy that the last stanza is always the author's philosophy, which at the same time is a kind of instruction to the reader, reflecting the values of Sufism. This is evidence of the author's idiom, which is closely intertwined with religious beliefs. Below are the original texts and their translation-interpretation into Ukrainian. Considerable attention has been paid to observing the rhyme and the main idea of the works, adapting the poems for better understanding by the Ukrainian reader.

Key words: Yunus Emre, Sufism, philosophy, Oriental culture, Old Anatolian Turkish, metaphors, religious traditions.